Súd:	Okresný súd Bratislava II
Spisová značka:	13C/206/2008
Identifikačné číslo súdneho spisu:	1208217482
Dátum vydania rozhodnutia:	28. 10. 2013
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ:	JUDr. Zuzana Korčeková
ECLI:	ECLI:SK:OSBA2:2013:1208217482.12

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Bratislava II v Bratislave v konaní pred samosudkyňou JUDr. Zuzanou Korčekovou v právnej veci navrhovateľky: I. H., J.. X.XX.XXXX, G. S. XXX, K., proti odporcovi: S. J.S., J.. XX.X.XXXX, G. Z. XX, G., zastúpenému advokátom JUDr. Marianom Zányim, Alžbetínske nám. 2, Dunajská Streda, o náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch, takto

r o z h o d o l :

Odporca je p o v i n n ý zaplatiť navrhovateľke 33.193,92 eur do 15 dní od právoplatnosti rozsudku.

Vo zvyšku súd návrh z a m i e t a.

Navrhovateľke sa náhrada trov konania n e p r i z n á v a.

Odporca je p o v i n n ý zaplatiť súdny poplatok za návrh v sume 1.152,50 eur na účet Okresného súdu Bratislava II do 15 dní od právoplatnosti rozsudku.

o d ô v o d n e n i e :

Návrhom podaným na súd dňa 3.9.2008 sa navrhovateľka domáhala, aby súd zaviazal odporcu na zaplatenie 2.084.551,- Sk,- Sk, z tohto sumy 84.551,- Sk z titulu náhrady škody a sumy 2.000.000,- Sk z titulu náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch. Uviedla, že dňa 13.9.2006 odporca spôsobil dopravnú nehodu, pri ktorej bola usmrtená jej dcéra I. H., za čo bol odporca uznaný vinným zo spáchania prečinu usmrtenia. V trestnom konaní jej boli priznané náklady za pohreb, avšak nie náklady za vyhotovenie pomníka, ktoré celkom predstavujú sumu 84.551,- Sk. Vzhľadom na spôsob, akým došlo k dopravnej nehode, ako aj vzhľadom na nezvratnosť výsledku nehody si navrhovateľka uplatnila z titulu náhrady nemajetkovej ujmy sumu 2.000.000,- Sk za porušenie jej práva na ochranu osobnosti, a to najmä porušenia práva na rodinný život, ako aj za porušenie práva na ochranu osobnosti jej dcéry, a to najmä práva na život a ľudskú dôstojnosť v súlade s § 15 OZ. Ďalej navrhovateľka uviedla, že dcéra Veronika nebola vydatá a nemala žiadne deti. Navrhovateľka je asi 10 rokov rozvedená, žila v spoločnej domácnosti so svojimi dvomi deťmi. S dcérou I. mala veľmi dobrý vzťah. Veronika študovala na vysokej škole, mala veľa záujmov, hrala na akordeón a na gitaru, rada tancovala, veľmi dobre sa učila. Pomáhala jej v domácnosti, vypomáhala jej aj finančne, keď mohla, chodila na brigády. Aj s bratom mala veľmi dobrý vzťah, pomáhala mu v učení, usmerňovala ho. Po nehode bolo jej telo podrobené zbytočnej pitve. Navrhovateľka ďalej uviedla, že od smrti dcéry je vo veľmi zlom psychickom stave, nechce sa jej ani žiť. Prišla o svoju rodinu, aj o prácu, keďže po nehode sa nedokázala na nič sústrediť a venovať sa dostatočne zákazníkom, keďže pracovala ako predavačka, preto radšej z práce odišla.

Odporca sa k návrhu osobne nevyjadril, ani na jedno pojednávanie sa nedostavil, nakoľko sa nachádza vo výkone trestu odňatia slobody. O všetkých termínoch pojednávaní bol však upovedomený a vždy súhlasil s tým, aby súd vec prejednal v jeho neprítomnosti. Vo svojich písomných vyjadreniach s návrhom

súhlasil iba čiastočne, a to v časti o zaplatenie 78.953,- Sk, v ktorej časti uplatnený nárok navrhovateľky uznal. Vo zvyšku nárok na náhradu škody neuznal a žiadal návrh v tejto časti zamietnuť. Takisto žiadal zamietnuť návrh v časti o zaplatenie nemajetkovej ujmy v sume 2.000.000,- Sk z dôvodu, že Občiansky zákonník takýto druh náhrady škody nepozná. Vzhľadom k tomu, že poškodená zomrela, tým zanikli všetky jej prípadné ostatné nároky na náhradu škody, ako bolestné a sťaženie spoločenského uplatnenia. Navrhovateľka nemá nárok na nemajetkovú ujmu. Právo na ochranu osobnosti v zmysle § 11 a nasl. OZ sa vzťahuje na iný druh ochrany, najmä života, zdravia, občianskej cti, ľudskej dôstojnosti a prejavov osobnej povahy. Uviedol, že vzhľadom na časový odstup nie je daná príčinná súvislosť medzi dopravnou nehodou resp. usmrtením poškodenej a skončením pracovného pomeru navrhovateľky dňa 1.4.2008.

Vedľajší účastník (Allianz - Slovenská poisťovňa a.s.) uviedol že motorové vozidlo zn. I. N. XX, D.: D. XXXXX (U.) malo u neho dojednané povinné zmluvné poistenie. Na základe trestného rozsudku poskytol vedľajší účastník dňa 4.11.2008 navrhovateľke plnenie vo výške 72.241,- Sk, teda plnenie nad zákonom stanovený limit. Podľa nar. vl. č. 87/1995 Z. z. náklady za zriadenie pomníka sa uhrádzajú do výšky 20.000,- Sk. Pokiaľ teda odporca uznal navrhovateľkou uplatnenú sumu 78.953,- Sk je na ňom, aby ju aj sám odškodnil. Pokiaľ si navrhovateľka uplatňuje náhradu nemajetkovej ujmy, tento nárok nie je krytý povinným zmluvným poistením zodpovednosti za škody spôsobené prevádzkou motorového vozidla. Naviac priznanie nemajetkovej ujmy podľa ust. § 11 a nasl. OZ v tomto prípade nepovažuje vedľajší účastník za dôvodné.

Tunajší súd rozsudkom zo dňa 21.9.2009, č. k. 13C 206/2008 - 80 zaviazal odporcu na zaplatenie 29.175,90 eur (z toho sumy 2.620,76 eur z titulu náhrady škody a 26.555,14 eur z titulu náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch), vo zvyšku návrh zamietol, odporkyni náhradu trov konania nepriznal a odporcu zaviazal na zaplatenie súdneho poplatku za návrh v sume 953,50 eur.

Na odvolanie navrhovateľky aj odporcu Krajský súd v Bratislave uznesením zo dňa 28.3.2012, č.k. 4Co 296/2010-145 rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej časti o zaplatenie nemajetkovej ujmy, ako aj v časti trov konania a súdneho poplatku zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. V odôvodnení uviedol, že ak v dôsledku trestného činu alebo iného neoprávneného zásahu došlo k usmrteniu osoby, majú osoby uvedené v § 15 Občianskeho zákonníka možnosť požadovať náhradu za nemajetkovú ujmu z titulu neoprávneného zásahu do života, telesnej integrity ich blízkej osoby. Zároveň je nepochybné, že takýmto neoprávneným zásahom došlo k neoprávnenému zásahu do ich súkromného, prípadne rodinného života, a preto môžu požadovať aj náhradu za utrpenú nemajetkovú ujmu do svojich osobnostných práv. Ide o dva nároky, aj keď rovnakého obsahu, vyvodzované z tej istej skutočnosti ti (smrť osoby), avšak pri ktorých sa samostatne posudzujú kritériá zásahu. Súd prvého stupňa pri rozhodovaní správne vychádzal zo záveru, že odporca zasiahol do práva I. H. na života a do práva navrhovateľky na rodinný život a peňažné zadosťučinenie pre navrhovateľku určil podľa svojej úvahy tak, že za zásah do chráneného práva dcéry navrhovateľky priznal navrhovateľke 500.000,- Sk a za zásah do práva navrhovateľky na rodinný život priznal 300.000,- Sk, a to podľa ustanovenia § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého má dotknutá osoba právo aj na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch. Opomenul, že aj konanie o ochranu osobnosti je návrhové konanie a z ustanovenia § 79 ods. 1 O.s.p. i pre návrh v takejto veci platí, že z návrhu na začatie konania musí byť zrejmé, akú konkrétnu ochranu má súd navrhovateľovi poskytnúť, a pokiaľ ide o zadosťučinenie v peniazoch, akú konkrétnu sumu má súd navrhovateľovi priznať. Požadovaná suma peňažného zadosťučinenia je potom maximálna čiastkach, ktorú súd môže priznať. V konaní postupom podľa ustanovenia § 43 ods. 1 O.s.p. neobjasnil akej ochrany sa domáhala navrhovateľka podľa ustanovenia § 11 Občianskeho zákonníka a akú náhradu nemajetkovej ujmy žiadala priznať za zásah odporcu do jej rodinného života a aký návrh podala ako osoba oprávnená domáhať sa ochrany osobnosti jej zomrelej dcéry podľa ustanovenia § 15 Občianskeho zákonníka. Nebolo tak možné ani posúdiť, do akej miery návrhu navrhovateľky u každého z týchto dvoch nárokov vyhovel. Odôvodnenie napadnutého rozhodnutia súdu prvého stupňa taktiež plne nevyhovuje požiadavkám kladeným na rozhodovanie súdov v zmysle § 157 ods. 2 O.s.p. Uložil súdu prvého stupňa ustáliť predmet sporu, riadne zistiť skutkový stav veci, vykonané dôkazy vyhodnotiť v súlade s ustanovením § 132 O.s.p. a zo zisteného skutkového stavu vyvodiť závery, ktoré je nutné správne a dostatočne odôvodniť v súlade s požiadavkami vyplývajúcimi z ustanovenia § 157 ods. 2 O.s.p. Tiež uložil súdu prvého stupňa vysporiadať sa s podaním otca I. H..

Podaním doručeným súdu dňa 8.11.2010 oznámil Z. H., Q. J.. I. H., že na Okresnom súde Pezinok prebieha pod sp. zn. 9C 31/2008 konanie o jeho návrhu na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch za porušenie práva na ochranu osobnosti, a to jednak jeho dcéry I. H., a jednak jeho osoby. Pokiaľ ide o nárok na náhradu nemajetkovej ujmy za porušenie ochrany osobnosti I. H., ak ide o spoločný nárok oboch rodičov, mal by byť Z. H. účastníkom konania vedeného na Okresnom súde Bratislava II pod sp. zn. 13C 206/2008. Súd vyzval Z. H., cestou jeho právneho zástupcu, aby oznámil, či toto jeho podanie je návrhom na pripustenie vstupu ďalšieho účastníka do konania, resp. aby oznámil, aký procesný návrh mienil týmto podaním urobiť. Z. H. na túto výzvu nereagoval. Navrhovateľka uviedla že nesúhlasí s tým, aby bol účastníkom tohto konania jej bývalý manžel Z. H., a preto nenavrhla, aby bol pripustený jeho vstup do konania ako ďalšieho účastníka. Vzhľadom k tomu, že sa jedná o sporové konanie, ktoré môže začať len na návrh, súd nemohol rozhodnúť ex offo o prípadnom pribratí ďalšieho účastníka do konania. Keďže takýto návrh neurobila v rámci svojho dispozičného oprávnenia navrhovateľka, súd sa ďalej podaním Z. H. nezaoberal.

Po zrušení rozsudku súdu prvého stupňa odvolacím súdom navrhovateľka trvala na návrhu v časti o náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch, ktorú špecifikovala tak, že sa domáha zaplatenia sumy 1.500.000,- Sk (vychádzajúc z pôvodne žalovanej sumy 2.000.000,- Sk) z titulu nemajetkovej ujmy za zásah do práva na ochranu osobnosti jej dcéry a sumy 500.000,- Sk z titulu nemajetkovej ujmy za zásah do jej práva na ochranu osobnosti, najmä jej súkromia a rodinného života. Uviedla, že žiada, aby jej bolo odškodnenie priznané na základe takého istého zákona, na základe ktorého boli odškodnené obete z Polomky. Ďalej uviedla, že začala navštevovať psychiatrickú ambulanciu až 6.8.2008 z dôvodu, že spočiatku nechcela žiadnu pomoc, chcela zomrieť, myslela na samovraždu. Keďže však mala veľké problémy so spánkom, tak ju lekárka odporučila k psychiatričke. Tá jej však dala len lieky, ktoré jej nerobili dobre, takže aj tam prestala chodiť.

Odporca s návrhom nesúhlasil. Uviedol, že v čase, keď došlo k dopravnej nehode, išiel na služobnú cestu, teda vykonával prácu pre svojho zamestnávateľa a išiel služobným vozidlom. Navrhovateľka nie je aktívne legitimovaná v časti o náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch za zásah do práva na ochranu osobnosti dcéry, keďže toto právo jej nezdediteľné. Pokiaľ ide o náhradu nemajetkovej ujmy za zásah do práva navrhovateľky na súkromie, tu ponechal na úvahe súdu, v akej výšky priznaná náhradu, avšak mal za to, že navrhovateľka túto výšku v dostatočnej miere nepreukázala. U odporcu nešlo o úmyselné konanie, ale o konanie z nedbanlivosti. Navrhovateľka by sa mohla domáhať náhrady nemajetkovej ujmy od prevádzkovateľa motorového vozidla - jeho zamestnávateľa, ako aj od poisťovne, čo však neurobila. On to navrhoval, avšak súd to z procesných dôvodov zamietol. Má teda za to, že by o toto mala byť znížená suma, na ktorú bude prípadne odporca zaviazaný.

Podaním doručeným súdu dňa 3.5.2013 oznámil vedľajší účastník, že nárok na náhradu nemajetkovej ujmy, ktorý ostal predmetom konania po rozhodnutí prvostupňového a odvolacieho súdu, nie je krytý povinným zmluvným poistením zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla, a preto rozhodnutím súdu nebude nijako dotknuté právne postavenie vedľajšieho účastníka. Preto žiadal, aby súd v ďalšom priebehu konania nekonal s ním ako s vedľajším účastníkom. Preto súd ďalej s vedľajším účastníkom nekonal.

Súd vo vedci vykonal a doplnil dokazovanie výsluchom navrhovateľky a svedkov Ľ. S. M. Z. G. a obsahom listinných dôkazov tvoriacich obsah spisu a zistil tento skutkový stav:

I. H., dcéra navrhovateľky, sa narodila dňa X.X.XXXX. Maturitnú skúšku vykonala dňa XX.X.XXXX I. K.. Od 8.9.2005 začala študovať na Ekonomickej Univerzite v Bratislave.

Rozsudkom Okresného súdu Pezinok, č. k. 5C 15/98-22, právoplatným dňa 17.10.1998 bolo rozvedené manželstvo navrhovateľky a Z.E. H., uzavreté dňa XX.X.XXXX. Vtedy mal. deti I. H., J.. X.X.XXXX M. S. H., J.. XX.X.XXXX boli na základe schválenej dohody na čas po rozvode zverené do výchovy navrhovateľke.

Rozsudkom Okresného súdu Bratislava III zo dňa 18.6.2007, č. k. 2T 23/07, právoplatným dňa 23.9.2008 bol odporca uznaný za vinného, že dňa 13.09.2006 v čase od cca 17.15 h riadil v Pezinku, časť Griňava v smere od Bratislavy do Pezinka osobné motorové vozidlo zn. I. N. XX, D.: D. XXXXX (U.), pričom jazdil v ľavom jazdnom pruhu a nerešpektoval červený svetelný signál na semafore a nezastal pred

priechodom pre chodcov, následkom čoho došlo v ľavom jazdnom pruhu k zrážke s chodkyňou I. H., ktorá prechádzala vozovku Myslenickej ulice z pohľadu vodiča z prava do ľava po riadne vyznačenom priechode pre chodcov na zelený svetelný signál, pričom I. H. utrpela pri dopravnej nehode závažné zranenia, ktorým dňa 14.09.2006 v nemocnici podľahla, čím spáchal prečin usmrtenia. V spojení s rozsudkom Krajského súdu v Bratislave zo dňa 23.9.2008 mu bol uložený trest odňatia slobody v trvaní 2 roky a na výkon trestu odňatia slobody bol zaradený do ústavu na výkon trestu s minimálnym stupňom stráženia. Tiež mu bol uložený trest zákazu činnosti riadiť motorové vozidlá všetkého druhu na dobu 4 roky. Odporca bol zaviazaný zaplatiť navrhovateľke ako poškodenej náhradu škody v sume 72.241,- Sk a so zvyškom svojho nároku na náhradu škody bola navrhovateľka odkázaná na občianske súdne konanie.

Faktúrou zo dňa 13.6.2007, č. 2007008 vyfakturovala spoločnosť Kamenárstvo Petrovič, s.r.o., Senec navrhovateľke cenu za pomník, jeho montáž a príslušenstvo v sume 78.953,- Sk. Túto sumu navrhovateľka zaplatila dňa 2.10.2007. Dňa 3.10.2007 doplatila ešte sumu 5.598,- Sk za "doplnky". Podľa vyjadrenia spoločnosti Kamenárstvo Petrovič, s.r.o. zo dňa 23.4.2009, išlo o doplatok za fotokeramiku a nápis, nakoľko faktúra 2007008 bola vystavená pred dohotovením.

Od 1.4.2008 je navrhovateľka zaradená do evidencie uchádzačov o zamestnanie na Úrade práce, sociálnych vecí a rodiny v Pezinku.

Podľa potvrdenia S.. S. H. zo dňa 20.8.2008 je navrhovateľka v ambulantnej psychiatrickej liečbe od 6.8.2008 s diagnózou postraumatická stresová porucha.

Rozsudkom Okresného súdu Pezinok zo dňa 16.12.2011, č. k. 9C 31/2008 v právnej veci navrhovateľa Z. H., proti odporcom X. S. J., 2. United Nations population Fund, 3. Allianz - Slovenská poisťovňa a.s. o náhradu nemajetkovej ujmy, súd zaviazal odporcov v 1. , 2. a 3. rade spoločne a nerozdielne zaplatiť navrhovateľovi sumu 16.596,96 eur za neoprávnený zásah do práv na ochranu osobnosti I. H. a sumu 16.596,96 eur za neoprávnený zásah do práv na ochranu osobnosti navrhovateľa.

Svedkyňa Ľ. S., sestra navrhovateľky, uviedla, že I. H., svoju neter, poznala od narodenia, často sa s ňou stretávala. I. študovala najprv na obchodnej akadémii, neskôr na vysokej škole, pekne hrala na akordeón, mala priateľa, bola šťastná. I. bola veselá, vtipná, veľmi dobre sa učila, bola vzorom pre jej deti, veľa pomáhala svojmu bratovi, ktorý mal problémy v škole. K navrhovateľke mala veľmi dobrý vzťah, bola jej oporou, pomáhala jej. Pomohla aj s upratovaním. Plánovala svadbu.

Svedok Z. G., priateľ I. H., uviedol, že s I. chodili spolu 3 a pol roka. Plánovali spoločnú budúcnosť, deti. S I. chodili spolu na strednú školu, učila sa výborne, mala samé jednotky, veľmi rýchlo chápala učivo. Venovala sa umeniu, kultúre, hrala na hudobné nástroje, športovala, chodievali spolu do divadla, na opery. Mala veľa priateľov. K navrhovateľke mala veľmi kladný vzťah, snažila sa jej pomáhať, aj finančne, lebo brigádovala počas školy, pomáhala jej s domácimi prácami, pomáhala aj svojmu mladšiemu bratovi s učením, bola pre neho vzorom.

Podľa § 11 OZ fyzická osoba má právo na ochranu svojej osobnosti, najmä života a zdravia, občianskej cti a ľudskej dôstojnosti, ako aj súkromia, svojho mena a prejavov osobnej povahy.

Podľa § 13 ods. 1 OZ fyzická osoba má právo najmä sa domáhať, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov do práva na ochranu jej osobnosti, aby sa odstránili následky týchto zásahov a aby jej bolo dané primerané zadosťučinenie.

Podľa § 13 ods. 2 OZ pokiaľ by sa nezdalo postačujúce zadosťučinenie podľa odseku 1 najmä preto, že bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo jej vážnosť v spoločnosti, má fyzická osoba tiež právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch.

Podľa § 13 ods. 3 OZ výšku náhrady podľa odseku 2 určí súd s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo.

Podľa § 15 OZ po smrti fyzickej osoby patrí uplatňovať právo na ochranu jej osobnosti manželovi a deťom, a ak ich niet, jeho rodičom.

S poukazom na citované zákonné ustanovenia, ako aj na výsledky vykonaného dokazovania, súd dospel k záveru, že návrhu je potrebné z časti vyhovieť. Po zrušení rozsudku súdu prvého stupňa odvolacím súdom, predmetom konania zostala náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch (keď o náhrade škody už bolo právoplatne rozhodnuté) za neoprávnený zásah do práva na ochranu osobnosti.

Z vykonaného dokazovania vyplýva, že odporca neoprávnene zasiahol do práva I. H., ako aj samotnej navrhovateľky, na ochranu osobnosti. V ust. § 11 OZ sú (príkladmo) vymenované jednotlivé zložky ľudskej osobnosti, ktoré zákon považuje za potrebné chrániť pred neoprávnenými zásahmi tretích osôb. Je nesporné, že najväčšou hodnotou chránenou zákonom je ľudský život. V konaní nebolo sporné, že odporca svojim protiprávnym konaním zbavil I. H. života, za ktoré konanie bol aj právoplatne uznaný vinným a odsúdený. Medzi protiprávnym konaním odporcu a zásahom do práva na ochranu osobnosti navrhovateľky a jej nebohej dcéry je jednoznačná príčinná súvislosť, nakoľko práve v dôsledku protiprávneho konania odporcu bola dcéra navrhovateľky pripravená o život, čím došlo aj k zásahu do práva na súkromie navrhovateľky. Ust. § 13 OZ upravuje prostriedky nápravy v prípade, že dôjde k neoprávnenému zásahu do práva na ochranu osobnosti. Vzhľadom k tomu, že v tomto prípade došlo k nenapraviteľnému zásahu do práva na život, teda k usmrteniu dcéry navrhovateľky, je zrejmé, že iný spôsob zadosťučinenia, ako je náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch, by nebol postačujúci. Súd musel iba určiť výšku tejto náhrady, a to s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo. Navrhovateľka si z tohto titulu po upresnení návrhu uplatňovala sumu 1.500.000,- Sk (49.790,88 eur). Výška peňažnej náhrady je predmetom voľnej úvahy súdu, pričom súd musí prihliadnuť aj na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo, a to jednak vo vzťahu k postihnutej osobe a jednak vo vzťahu k subjektu, ktorý neoprávnený zásah spôsobil, aby tak bola zabezpečená požiadavka účinného primeraného zadosťučinenia za vzniknutú nemajetkovú ujmu, ako aj požiadavka nezneužívania tohto právneho prostriedku na neprípustné obohacovanie. Hodnota ľudského života je len veľmi ťažko vyčísliteľná v peniazoch. Súd podporne vychádzal aj z ustanovení zákona č. 215/2006 Z. z. o odškodňovaní osôb poškodených násilnými trestnými činmi, podľa ktorého (§ 5 ods. 1), ak bola trestným činom spôsobená smrť, poškodený má nárok na vyplatenie odškodnenia v sume päťdesiatnásobku minimálnej mzdy (ku dňu 13.9.2006 teda, keď došlo k dopravnej nehode, bola minimálna mzda 6.900,- Sk). Súd však zároveň poukazuje na to, že toto nemožno brať za určenie maximálnej sumy, ktorú by bolo možné priznať ako nemajetkovú ujmu za neoprávnený zásah do práva na život, ide len o minimálnu sumu náhrady, ktorú je štát ochotný uhradiť obetiam trestných činov, ktorými bola spôsobená smrť, resp. ich pozostalým. Súd s prihliadnutím na všetky okolnosti prípadu, dospel k záveru, že v tomto konaní je potrebné priznať vyššiu náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch ako je odškodnenie v zmysle citovaného zákona (č. 215/2006 Z. z.). Súd pritom bral do úvahy, jednak osobu samotnej dcéry navrhovateľky, a to nakoľko plnohodnotný život žila. Z vykonaného dokazovania vyplýva, že k usmrteniu dcéry navrhovateľky došlo, keď mala 20 rokov. Žila aktívnym životom, veľmi dobre sa učila, hrala na hudobné nástroje, mala veľa záujmov, mala vážnu známosť, s ktorou si plánovala založiť rodinu, pomáhala matke, bratovi aj iným. Dá sa teda povedať, že mala "celý život pred sebou". Súd zároveň bral do úvahy okolnosti, za ktorých došlo k usmrteniu dcéry navrhovateľky, ktoré okolnosti je možné zistiť z rozsudkov vydaných v trestnom konaní (prvostupňového, ako i odvolacieho súdu). Je síce pravdou, že zo strany odporcu nešlo o úmyselné konanie, ale iba o konanie z nedbanlivosti, avšak na druhej strane, ako vyplýva z odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu, ktorý dospel k záveru, že odporcovi je potrebné uložiť nepodmienečný trest odňatia slobody, odporca porušil hneď dve pravidlá cestnej premávky tým, že nerešpektoval červený svetelný signál a tým, že chodkyňu (dcéru navrhovateľky) zrazil na riadne vyznačenom priechode pre chodcov (§ 4 ods. 2, písm. c), f) zák. č. 315/96 Z. z. o premávke na pozemných komunikáciách). Naviac bol odporca už v minulosti viackrát postihnutý za porušovanie dopravných predpisov. Súd berúc do úvahy všetky tieto okolnosti a vyššie uvedené kritéria na určenie výšky náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch považoval za primeranú náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch za zásah do práva na ochranu osobnosti dcéry navrhovateľky sumu 16.596,96 eur (500.000,- Sk). Vyššiu sumu súd nepriznal aj s prihliadnutím na to, že rovnaký nárok si uplatňuje aj otec neb. I. H. v inom konaní. Pokiaľ navrhovateľka poukazovala na to, že došlo k porušeniu práva na ľudskú dôstojnosť jej dcéry tým, ako bolo zaobchádzané s jej telom po jej smrti (podľa navrhovateľky bola podrobená neodôvodnenej pitve), súd na toto pri určovaní výšky nemajetkovej ujmy v peniazoch neprihliadol, nakoľko sa tak nestalo konaním odporcu.

Podľa § 15 OZ po smrti fyzickej osoby patrí uplatňovať právo na ochranu jej osobnosti manželovi a deťom, a ak ich niet, jej rodičom. Každá z týchto osôb môže pritom nárok uplatňovať samostatne.

Nebohá I. H. nemala v čase svojej smrti manžela, ani deti. Navrhovateľka je jej matka, preto je v tomto konaní aktívne legitimovaná na podanie návrhu na ochranu osobnosti jej dcéry, vrátane náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch. Pokiaľ navrhovateľka uviedla, že peniaze nechce pre seba, ale pre syna a priateľa jej dcéry (čo aj odporca namietal), súd mal za to, že toto nemožno považovať za určenie okruhu oprávnených osôb z jej strany, ale len vyslovenie toho, na čo chce prípadne priznané peniaze použiť.

Súd sa nestotožnil s názorom odporcu, že navrhovateľka nie je aktívne legitimovaná na uplatňovanie nároku na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch za zásah do práva na život jej dcéry, keďže zo znenia § 15 OZ ani iného ustanovenia zákona nevyplýva, že by si osoby uvedené v § 15 OZ nemohli uplatňovať aj právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch. Takýto záver nevyplýva ani z odôvodnenia zrušujúceho rozhodnutia odvolacieho súdu.

Úmrtie fyzickej osoby ako reálny zánik existencie individuálneho subjektu je spojené s ireverzibilnými právnymi následkami hmotnej i procesnej povahy. Predstavuje nezhojiteľný zásah do emocionálnej, výsostne subjektívnej sféry života pozostalej blízkej osoby. Zásah do emocionálnej sféry fyzickej osoby, vyvolaný úmrtím blízkej osoby zakladá za určitých podmienok právo dotknutého subjektu domáhať sa ochrany podľa ustanovení Občianskeho zákonníka o ochrane osobnosti, vrátane prípadného právneho nároku na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch podľa § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Rodinný život, ktorý je nepochybne súčasťou súkromného života fyzickej osoby zahrňuje sociálne, morálne a kultúrne vzťahy medzi najbližšími rodinnými príslušníkmi, vytvárané v období ich spoločného spolužitia, ako aj vzťahy medzi inými blízkymi príbuznými, bez ohľadu na to, či spolu trvalo žijú. Protiprávne narušenie týchto rodinných vzťahov zo strany iného predstavuje neoprávnený zásah do práva na súkromný a rodinný život fyzickej osoby. Ústava SR v čl. 19 zaručuje každému právo na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti a na ochranu mena. Každý má podľa tohto článku právo na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života. Spôsobenie úmrtia člena rodiny je neoprávneným zásahom do súkromia členov rodiny a primeraným zadosťučinením je v tomto prípade aj náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch podľa § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Z objektívneho hľadiska je strata jedného z členov rodiny neodčiniteľnou ujmou, ktorá postihuje jej pozostalých členov, takže náhrada tejto nemajetkovej ujmy je primeraným prostriedkom obrany proti neoprávnenému zásahu. Ustanovenie § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka pre priznanie relutárnej náhrady predpokladá značnú mieru dotknutia osobnosti fyzickej osoby, a to za situácie, kedy by sa nejavilo postačujúcim morálne zadosťučinenie podľa § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka.

Navrhovateľka si uplatňovala náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch aj za neoprávnený zásah do jej práva na rodinný život, a to po upresnení návrhu vo výške 500.000,- Sk (16.596,96 eur). Ust. § 11 OZ síce tento pojem neuvádza, avšak právo na ochranu súkromia zahŕňa i právo fyzickej osoby vytvoriť a udržiavať vzťahy s inými ľudskými bytosťami, predovšetkým v citovej oblasti, aby tak bolo možné rozvíjať a naplňovať vlastnú osobnosť a viesť rodinný život. Teda súkromie v sebe zahŕňa aj sféru rodinného života. Zásahom do práva na ochranu súkromia fyzickej osoby potom môže byť i zásah spočívajúci v úplnej deštrukcii úzkej rodinnej väzby usmrtením iného člena rodiny. V konaní bolo preukázané, že navrhovateľka po rozvode jej manželstva v roku 1998 žila v spoločnej domácnosti so svojimi dvomi deťmi, ktoré jej boli zverené do výchovy. V spoločnej domácnosti s nimi žila aj v čase, keď došlo k dopravnej nehode, pri ktorej zahynula jej dcéra, aj keď deti boli v tom čase už dospelé. Najužší kruh rodiny teda pre navrhovateľku predstavovali jej dve deti. Preukázané bolo tiež, že navrhovateľka mala so svojou dcérou veľmi dobrý vzťah, dcéra jej bola oporou, pomáhala jej v domácnosti, aj finančne, pomáhala jej tiež pri výchove syna. Je potom samozrejmé, že neočakávaná, náhla smrť dcéry, ktorú zavinil odporca, musela pre navrhovateľku predstavovať citeľný zásah do sféry jej súkromného a citového života. Smrťou dcéry stratila možnosť ďalšieho udržiavania a rozvíjania vzťahov s ňou a o túto sféru prirodzených vzťahov bola ochudobnená, pričom sa jedná o nenávratný stav. Navrhovateľka tiež preukázala, že trpí postraumatickou stresovou poruchou. Pokiaľ odporca (v odvolaní proti rozsudku) poukazoval na to, že v danom prípade nešlo o kompaktnú rodinu, nakoľko navrhovateľka bola rozvedená od roku 1998 a okrem tohto má ešte ďalšie dieťa S. H., teda navrhovateľka zostala aj naďalej v neúplnej rodine, nakoľko má ešte dieťa, s ktorým zrejme udržiava taký vzťah, ako s nebohou dcérou, súd mal za to, že táto okolnosť, teda že navrhovateľka žila v neúplnej rodine, práve ešte viac zvyšuje potrebu priznania náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch a aj jej vyššej sumy, nakoľko práve v takejto situácii, smrťou dcéry prišla o značnú časť svojej najbližšej rodiny, a po jej smrti sa už akoby "nemá o koho oprieť", keď už jej "zostal" len syn, ktorý naviac má podľa uvedenia navrhovateľky vážne zdravotné problémy (čo však navrhovateľka nepreukázala). Aj v tomto prípade

súd priznal navrhovateľke primerané zadosťučinenie v peniazoch, pretože mal za to, že v danom prípade by nepostačovala žiadna forma zadosťučinenia podľa ust. § 13 ods. 1 OZ na to, aby bola primerane vyvážená vzniknutá nemajetková ujma navrhovateľky (dostatočnou satisfakciu nemôže byť ani konštatovanie, že došlo k porušeniu osobnostných práv navrhovateľky, ani to, že odporca bol za uvedený čin potrestaný v trestnom konaní). S prihliadnutím na vyššie uvedené skutočnosti a kritéria na určenie výšky náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch (ktorými sú závažnosť vzniknutej ujmy a okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo), súd považoval za primeranú náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch za zásah do práva na ochranu osobnosti navrhovateľky sumu 16.596,96 eur (500.000,- Sk). Ako už bolo uvedené v predchádzajúcom a tomto odseku odôvodnenia, v danom prípade sa jednalo o veľmi závažnú a nezvratnú ujmu na práve navrhovateľky na ochranu jej súkromia (súd mal dokonca za to, že usmrtenie dieťaťa, s ktorým žije rodič v spoločnej domácnosti a má s ním veľmi dobrý vzťah, možno považovať za jeden z najzávažnejších zásahov do súkromia fyzickej osoby). Pokiaľ ide o okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo, tu súd opäť vychádzal z odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu v trestnom konaní, ktorý dospel k záveru, že odporcovi je potrebné uložiť nepodmienečný trest odňatia slobody, odporca porušil hneď dve pravidlá cestnej premávky tým, že nerešpektoval červený svetelný signál a tým, že chodkyňu (dcéru navrhovateľky) zrazil na riadne vyznačenom priechode pre chodcov (§ 4 ods. 2, písm. c), f) zák. č. 315/96 Z. z. o premávke na pozemných komunikáciách). Naviac bol odporca už v minulosti viackrát postihnutý za porušovanie dopravných predpisov. Súd mal za to, že priznaná suma náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch je primeraná, aj keby navrhovateľka nepreukázala príčinnú súvislosť medzi porušením jej práva na ochranu osobnosti a vznikom postraumatickej stresovej poruchy a nepreukázal by ani zlý zdravotný stav jej syna, a to vzhľadom na už vyššie popísanú závažnosť neoprávneného zásahu do práva na ochranu osobnosti navrhovateľky. Pokiaľ navrhovateľka poukazovala na to, že v dôsledku konania odporcu a následku, ktorý spôsobil, prišla o prácu, na toto súd neprihliadol, nakoľko nepreukázala jednoznačne príčinnú súvislosť medzi protiprávnym konaním odporcu a tým, že prišla o prácu, resp. že vôbec je v dôsledku konania odporcu neschopná vykonávať prácu.

Spolu teda priznal súd navrhovateľke z titulu náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch sumu 33.193,92 eur a vo zvyšku jej návrh zamietol ako nedôvodný (navrhovateľka požadovala sumu 2.000.000,- Sk - 66.387,84 eur).

Pokiaľ odporca namietal, že by mal byť v konaní pasívne legitimovaný jeho zamestnávateľ, tu súd uvádza, že hoci z pripojeného trestného spisu vyplýva, že v čase dopravenej nehody bol odporca zamestnaný u United Nations Populatin Fund a používal služobné vozidlo, odporca nepreukázal, že v momente, keď došlo k dopravnej nehode vykonával činnosť pre svojho zamestnávateľa a na základe jeho pokynov, teda že táto činnosť z hľadiska vecného, miestneho aj časového spadala do pôsobnosti jeho zamestnávateľa. Rozhodne teda nemožno konštatovať výlučnú zodpovednosť zamestnávateľa odporcu za neoprávnený zásah do práva na ochranu osobnosti navrhovateľky a jej dcéry (toto napokon netvrdil ani sám odporca).

Súd neprihliadal ani na tú skutočnosť, že by si navrhovateľka prípadne mohla svoj nárok uplatňovať aj voči ďalším osobám, čo žiadal zohľadniť odporca tak, že by mala byť kvôli tejto okolnosti znížená suma, na zaplatenie ktorej by bol zaviazaný. Ak by tu aj boli ďalšie osoby, ktoré by mohli byť v konaní pasívne legitimované, predmetom konania nebol deliteľný záväzok, takže navrhovateľka mohla požadovať celú sumu od ktorejkoľvek z týchto osôb (§ 511 ods. 1 OZ).

O trovách konania navrhovateľky súd rozhodol podľa § 142 ods. 3 O.s.p., keďže rozhodnutie o výške náhrady nemajetkovej ujmy záviselo od úvahy súdu, mala by navrhovateľka právo na náhradu trov konania. Keďže si náhradu trov konania neuplatnila, súd jej ju ani nepriznal.

O povinnosti odporcu zaplatiť súdny poplatok za návrh súd rozhodol podľa § 2 ods. 2 zák. č. 71/92 Zb. o súdnych poplatkoch, nakoľko navrhovateľka bola od poplatku oslobodená podľa § 4 ods. 2 písm. i) cit. zák. Výška poplatku bola určená zo sumy 2.620,76 eur podľa položky 1 písm. a) Sadzobníka súdnych poplatkov (6 % z priznanej sumy - 157 eur) a zo sumy 33.193,92 eur podľa položky 7b písm. b) Sadzobníka súdnych poplatkov (3 % z priznanej sumy - 995,50 eur).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku možno podať odvolanie do 15 dní odo dňa jeho doručenia na tunajšom súde, písomne v dvoch vyhotoveniach.

V odvolaní sa má popri všeobecných náležitostiach (§ 42 ods. 3 O. s. p.) uviesť, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, v čom sa toto rozhodnutie, alebo postup súdu považuje za nesprávny a čoho sa odvolateľ domáha.

Odvolanie proti rozsudku alebo uzneseniu, ktorým bolo rozhodnuté vo veci samej, možno odôvodniť len tým, že

a) v konaní došlo k vadám uvedeným v § 221 ods. 1 O. s. p.,
b) konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,
c) súd prvého stupňa neúplne zistil skutkový stav veci, pretože nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností,
d) súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam,
e) doteraz zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú tu ďalšie skutočnosti alebo iné dôkazy, ktoré doteraz neboli uplatnené (§ 205a O. s. p.),
f) rozhodnutie súdu prvého stupňa vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 205 ods. 1, 2 O. s. p.).

Ak povinný dobrovoľne nesplní, čo mu ukladá vykonateľné rozhodnutie, oprávnený môže podať návrh na vykonanie exekúcie podľa osobitného zákona (§ 251 ods. 1 veta prvá O. s. p.).